

II. JURISPRUDÈNCIA

II.1. TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

per Jaume VERNET I LLOBET

Professor titular de Dret constitucional
de la Universitat de Barcelona

En els suplementes del BOE que recullen les Sentències del Tribunal Constitucional, durant el període juliol-desembre de 1989, no es troba cap sentència d'aquest Tribunal que faci referència directa a la matèria lingüística. Per tant, en el proper lliurament esmentarem les novetats jurisprudencials.

II.2. TRIBUNAL SUPREM

per Jaume VERNET I LLOBET

Les sentències ressenyades per aquest número de la REVISTA DE LLENGUA I DRET corresponen al període juny-desembre de 1989. En aquest lapse de temps, les sentències dictades pel Tribunal Suprem es refereixen, totes elles, a la problemàtica de l'exigència lingüística en les oposicions i concursos per accedir a la funció pública local en el territori d'Euskadi. Sense cap dubte, aquesta matèria i aquesta nacionalitat s'emporten més del 90 % de les resolucions d'aquest Tribunal. Sentències que darrerament han anat consolidant una jurisprudència ben diferent a la doctrina

que sentà el Tribunal Suprem inicialment. Cal fer esment especial a la Sentència del Tribunal Suprem de 20 de novembre de 1989 (Rep. Aranzadi 8311 de 1989) en què s'enforteix aquesta recent tendència jurisprudencial. Aquesta Doctrina és molt més ajustada a la Constitució i més sensible al plurilingüisme de l'Estat espanyol.

Sentència del Tribunal Suprem de 5 de juny de 1989
(sala 3.ª secció 2.ª). Rep. Aranzadi 4312 de 1989

El Tribunal Suprem confirma la sentència apel·lada i desestima el recurs del lletrat de l'Estat contra l'acord de l'Ajuntament de Sopelana (Biscaia) per a la provisió d'una plaça d'ordenança-notificador mitjançant concurs-oposició. La fase d'oposició constava de tres exercicis valorats de 0 a 10, mentre que la fase de concurs incloïa un exercici voluntari sobre l'acreditació de l'euskera valorat entre 0 i 7, ultra dues proves voluntàries més sobre mecanografia (fins a 5 punts) i de coneixement del terme municipal (fins a dos punts). El Tribunal Suprem argumenta a partir de la doctrina del Tribunal Constitucional, de manera que sembla que excusi una posició interpretativa pròpia, escudant-se en el deure de seguir la jurisprudència del Tribunal Constitucional (art. 5.1 de la LOPJ). El Tribunal Suprem es remet a la Sentència del Tribunal Constitucional 82/1986 sobre la llei de normalització de l'ús de l'euskera en la qual l'exigència de coneixements de les llengües oficials no es considera, per si mateixa, com una discriminació contrària a l'art. 14 i 23 de la CE, sinó que la pretesa contravençió ha de provar-se en l'aplicació concreta de l'exigència de determinat nivell lingüístic. En el seu fonament jurídic 3, el Tribunal Suprem afirma que no existeix conculcació dels preceptes invocats, perquè la pretensió de l'Ajuntament és la de fomentar la llengua basca i la de reconèixer el dret dels ciutadans a usar la llengua basca, dret constitucionalment protegit a parer del Tribunal Suprem. A més a més, considera d'especial rellevància les funcions administratives que ha d'ocupar el candidat, ja que impliquen una relació directa amb ciutadans bascos que tenen reconegut el dret de parlar en euskera.

Sentència del Tribunal Suprem de 6 de juny de 1989
(sala 3.ª secció 2.ª) Rep. Aranzadi 4359 de 1989

El Tribunal Suprem abona la sentència apel·lada en contra del recurs interposat per la representació processal de l'Advocat de l'Estat contra l'acord de l'Ajuntament d'Orduña (Biscaia), segons el qual s'aproven les bases per al concurs-oposició d'una plaça d'auxiliar administratiu. La fase d'oposició constava de tres exercicis de caràcter obligatori i eliminatori, que

atorgaven fins a deu punts respectivament. El concurs afegia una prova de caràcter voluntari i no eliminatori sobre la comprensió i el coneixement parlat, llegit i escrit de l'euskera valorada de 0 a 6 punts. El Tribunal Suprem a partir de la interpretació de l'art. 3 de la CE, l'EA del País Basc, de la llei de Normalització i de la Sentència del Tribunal Constitucional 82/1986 entén que ha d'existir una adequada proporcionalitat entre la puntuació concedida pel coneixement de la llengua pròpia i l'assignada en raó de la resta de proves o mèrits, raciocini que ja ha utilitzat en decisions precedents i que corrobora la reiterada jurisprudència del Tribunal Constitucional respecte de la interpretació de l'art. 14 de la CE (vid. Sentència del Tribunal Constitucional 10 de novembre de 1981 i la Sentència del Tribunal Constitucional de 26 de febrer de 1982 entre una molt nombrosa jurisprudència en aquest sentit). Tanmateix, cal ressaltar la referència a la llei de normalització lingüística que en casos anteriors ignorava completament, malgrat ser llei vigent i aplicable als casos concrets. El Tribunal Suprem conclou que concedir el 20 % de la puntuació màxima obtinguda en la fase d'oposició no suposa una sobrevaloració del coneixement de l'euskera, sense basar la seva fonamentació en cap altra consideració (recordi's que el Tribunal Suprem ja va acceptar la meritació de l'euskera en un 25 % en la Sentència del Tribunal Suprem de 29 de novembre de 1988, Rep. Aranzadi de 1988, núm. 9276).

*Sentència del Tribunal Suprem de 9 d'octubre de 1989
(sala 3.ª secció 2.ª). Rep. Aranzadi núm. 6853 de 1989*

El Tribunal Suprem confirma la sentència apel·lada i desestima el recurs interposat pel letrat de l'Estat contra un acord de l'Ajuntament de Bilbao pel qual s'aprovaven les bases d'una convocatòria per a la provisió d'una plaça d'encarregat i dues de sots-encarregat de personal subaltern. La provisió es realitzava per concurs-oposició on, d'una banda, la fase de concurs consistia en una única prova eliminatòria puntuable entre 0 i 10, i de l'altra banda, en la fase de concurs, els aspirants podien presentar-se a una prova d'euskera valorable en un màxim de dos punts. Si ometem allegacions de caràcter procesal que desviarien la nostra atenció, el Tribunal Suprem concreta la qüestió litigiosa en determinar si la convocatòria impugnada suposa o no una efectiva contravenció de l'art. 14 de la CE, és a dir, si suposa una «discriminació dels castellanoparlants» en expressió del Tribunal Suprem. Expressió del tot inadequada, donat que en qualsevol cas no s'hauria d'estudiar la possible discriminació dels castellano-parlants, sinó la d'aquells que desconeixen la llengua basca, qüestió força diferent. Amb tot, el Tribunal Suprem considera que no es dóna la discriminació al·ludida i, per tant, l'aparent desigualtat no resulta tal, sinó una exigència objectiva constitucionalment emparada.

Interlocutòria del Tribunal Suprem de 4 d'octubre de 1989
(sala 3.ª secció 1.ª). Rep. Aranzadi núm. 7222 de 1989

En aquesta resolució, el Tribunal Suprem revoca lacònicament una altra interlocutòria de l'Audiència Territorial de Bilbao, la qual suspenia un acord de la Diputació Foral de Biscaia. El Tribunal Suprem addueix, entre d'altres motius, l'argument següent: la pertorbació que es pot produir en realitzar-se una prova no eliminatòria sobre el coneixement de l'euskera seria molt menor que en la majoria dels casos.

Sentència del Tribunal Suprem de 2 de novembre de 1989
(sala 3.ª secció 7.ª). Rep. Aranzadi núm. 7788 de 1989

El Tribunal Suprem estima el recurs d'apel·lació presentat per l'advocat de l'Estat en relació amb les qüestions formals, però desestima la pretensió de fons del citat lletrat. L'acord impugnat corresponia a una convocatòria que establia les bases d'un concurs per a l'ingrés, com a funcionari de carrera, a l'Administració Especial, Tècnics superiors, especialitat d'arxiver a la Diputació Foral de Biscaia. En el concurs s'assignava un màxim de 20 punts al coneixement de l'euskera, mentre que el màxim possible assolible per mèrits era de 109 punts. Es tracta d'una proporció aproximada d'un 18.3486 per cent, xifra que un cop arrodonida dóna un 18,35 per cent (el Tribunal Suprem cita 18,34; malgrat tot fins ara les dècimes han estat irrellevants per a la resolució dels supòsits plantejats).

La importància de la interpretació del Tribunal Suprem rau en el fet que sosté que no és racional basar-se exclusivament en valoracions quantitatives, atès que es tracta de l'accés al Cos Especial de l'Administració. El motiu és que a aquests funcionaris se'ls assigna aquest caràcter especial per raó de les circumstàncies concorrents a la funció encomanada. De tot això, el Tribunal Suprem dedueix que de l'especialitat i especificitat de la plaça a cobrir s'exigeix un perfecte coneixement de l'euskera; per la qual cosa es tracta d'un mèrit raonablement exigít, fins i tot, per sota del que es demana a la Comunitat Europea. En aquest sentit, el Tribunal Suprem opina que altrament succeiria si es tractés de places d'Administració General, on el coneixement de l'idioma propi pot ser convenient, però no imprescindible.

Sentència del Tribunal Suprem de 20 de novembre de 1989
(sala 3.ª secció 5.ª). Rep. Aranzadi núm. 8311 de 1989

Aquesta sentència és de gran rellevància donat que és el primer cas en què el Tribunal Suprem entén conforme a dret un exercici obligatori i

eliminadori de coneixement de l'euskera en una oposició per cobrir una plaça que no correspon a un lloc específic i especial en el qual la llengua és absolutament imprescindible per desenvolupar la tasca encomanada, com és el cas d'un corrector o traductor. El Tribunal Suprem usa comunament l'expressió «*cuando sea inexcusable su conocimiento*» (podeu consultar per a totes la Sentència del Tribunal Suprem de 23 de desembre de 1987, Rep. Aranzadi de 1987, núm. 9704). En efecte, el Tribunal Suprem confirma la sentència apel·lada per la representació de l'Administració General de l'Estat contra un acord del Consell de Diputats de la Diputació Foral de Guipúscoa per cobrir en propietat una plaça de tècnic superior d'administració de personal en què s'exigia superar un exercici destinat a valorar el nivell de coneixement de l'euskera.

L'argumentació de la sala es basa en una motivació doble. Per una banda, el Tribunal Suprem resol favorablement, donat que l'Administració convocant de la plaça justifica l'exigència del coneixement de l'euskera, ja que l'acord de convocatòria va precedit d'un coneixement en el qual es justifica la necessitat d'aquest coneixement. Aquest raonament sembla discutible si ens atenim a jurisprudència anterior, com per exemple la Sentència del Tribunal Suprem de 16 de maig de 1989 (Rep. Aranzadi núm. 3698), comentada en el número 14 de la REVISTA DE LENGUA I DRET en aquesta mateixa secció, on el Tribunal Suprem demanava el desenvolupament normatiu dels llocs de treball per als quals és necessari el coneixement de l'euskera, amb anterioritat i independència de les convocatòries de concursos-oposicions. Igualment, reiterada jurisprudència no exigeix l'existència d'un informe o d'una justificació, sinó que aquesta sigui adequada o proporcionada al fi perseguit. Tanmateix, el discurs de la proporcionalitat es troba implícit en l'argumentació del Tribunal Suprem quan exposa que la tasca fonamental a desenvolupar pel tècnic que ha d'ocupar la plaça és de relació, directament o telefònica, amb els empleats de la província i amb els seus ens públics «*los cuales, obviamente, tienen el derecho a expresarse en cualquiera de las dos lenguas oficiales en la Comunidad autónoma y a ser informados en ella*». Tot això es troba meticulosament explicat a l'informe de la Diputació foral i del qual el Tribunal Suprem dedueix la necessitat del coneixement de l'euskera.

D'altra banda, la segona línia argumental se sosté en les següents afirmacions: «*Habida cuenta que, si bien el conocimiento del idioma de la Comunidad Autónoma no es exigible a todos los funcionarios de una determinada sección o negociado, si que ello es necesario se dé en los principales responsables de ellos y en un determinado porcentaje del resto de los funcionarios a su servicio*». El fonament d'aquesta argumentació sembla trobar-se en la Sentència del Tribunal Constitucional 76/1983, fonament jurídic 42, coneguda com la sentència de la LOAPA, en la qual el Tribunal Constitucional entenia que l'obligació d'atendre els ciutadans d'una Comunitat autònoma en qualsevol dels idiomes oficials és una obligació de l'Ad-

ministració en general i no de tots els funcionaris de l'Administració autonòmica. Amb tot, cal matisar que la Sentència del Tribunal Constitucional ressenyada es referia a una situació molt particular: el període inicial i transitori del traspàs de funcionaris centrals a la Comunitat autònoma quan tot just se sortia d'un règim polític centralista. Per tant, el que podria ser admissible per una situació tan peculiar, on primava la utilització racional del funcionari existent, podria convertir-se en completament desproporcionat en una situació ordinària de funcionament de l'Administració pública, sigui de la Comunitat autònoma sigui qualsevol altra radicada a la Comunitat.

*Sentència del Tribunal Suprem de 20 de desembre de 1989
(sala 3.ª secció 9.ª). Rep. Aranzadi núm. 9143 de 1989*

El Tribunal Suprem confirma la sentència apel·lada per l'advocat de l'estat contra un acord de l'Ajuntament de Sondika (Biscaia), pel qual es convocaven oposicions per cobrir una plaça d'economista del grup d'Administració municipal, subgrup tècnic. La convocatòria impugnada establí tres exercicis obligatoris i eliminatoris qualificables fins a un màxim de 10 punts cadascun. A continuació un quart exercici, voluntari, puntuable de 0 a 7 punts, sobre el coneixement escrit i parlat de l'aspirant. A més a més, el Tribunal, si ho considerés oportú, podria tenir una entrevista amb el candidat que no pot atorgar més de 5 punts. El Tribunal Suprem raona a partir dels preceptes constitucionals, estatutaris i de la llei de normalització lingüística; així com de les Sentències del Tribunal Constitucional. El Tribunal Suprem sosté que la inclusió de proves tendents a descobrir el nivell de coneixement de l'euskera (i no només descobrir el nivell, sinó també valorar l'esmentat coneixement concedint una determinada puntuació) no és inconstitucional. Cal estudiar, però, si la puntuació atorgada pot discriminar potencials opositors. Sobre aquesta qüestió entén que la puntuació (al voltant del 19 o 17 % segons si es realitzi l'entrevista o no) és una valoració raonable, donat que ha estat acreditat que els euskoparlants constitueixen el 55 % de la població i que entre les funcions assignades a la plaça hi ha l'atenció diària als veïns.

II.3. TRIBUNALS INTERNACIONALS

per Joan Ramon SOLÉ I DURANY i Montserrat SOLÉ I SAN MILLÁN

Reproduïm, per la seva importància, la traducció catalana, feta per Miquel Strubell i Trueta, d'una Sentència preliminar del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees.